

Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar “White Paper — Aġenda għal Pensjonijiet Adegwati, Sikuri u Sostenibbli”

COM(2012) 55 final

(2012/C 299/21)

Relatur: **is-Sur Petru Sorin DANDEA**

Korelatur: **is-Sur Krzysztof PATER**

Nhar is-16 ta' Frar 2012, il-Kummissjoni Ewropea ddecidiet, b'konformità mal-Artikolu 304 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, li tikkonsulta lill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew dwar

White Paper – Aġenda għal Pensjonijiet Adegwati, Sikuri u Sostenibbli

COM(2012) 55 final.

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għax-Xogħol, l-Affarijiet Soċjali u ċ-Ċittadinanza, inkarigata sabiex tipprepara l-hidma tal-Kumitat dwar is-sugġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar is-27 ta' Ġunju 2012.

Matul l-482 sessjoni plenarja tiegħu li saret fil-11 u t-12 ta' Lulju 2012 (seduta tat-12 ta' Lulju), il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-Opinjoni b'180 vot favur, 27 vot kontra u 19-il astensjoni.

1. Konklużjonijiet u rakkomandazzjonijiet

1.1 Fi kważi l-Istati Membri kollha s-sistemi tal-pensjonijiet pubbliċi huma wiehed mill-komponenti l-iżjed importanti tax-xibka ta' sikurezza li hija s-sigurtà soċjali u parti fundamentali tal-Mudell Soċjali Ewropew, billi l-pensjonijiet huma s-sors ewlieni ta' dhul għall-pensjonanti. Il-Kumitat jiddispijaċi li fil-White Paper tagħha, il-Kummissjoni tikkoncentra iżjed fuq aspetti oħra tas-sistemi tal-pensjonijiet u ma tindagax dwar soluzzjonijiet sabiex jissahhu l-pensjonijiet pubbliċi.

1.2 Is-sistemi tal-pensjonijiet ma joperawx b'mod iżolat minn sistemi ekonomiċi nazzjonali. Għaldaqstant, il-Kumitat isejjah lill-Istati Membri biex jiżguraw li l-politiki tal-pensjonijiet tagħhom jorbtu mill-qrib mas-suq tax-xogħol, il-harsien soċjali, il-politiki fiskali u makroekonomiċi (billi l-pensjonijiet huma ffinanzjati mill-flus imwarrba mis-salarju li jirċievi persuna tul il-hajja tax-xogħol tagħha, jew minn miżati mħallsa fi skemi tal-pensjonijiet privati) u li l-imsieħba soċjali u s-soċjetà ċivili organizzata jkunu involuti b'mod attiv fil-proċess tat-tfassil tal-qafas.

1.3 M'hemmx soluzzjoni wahda għal kollox fir-rigward tal-isfida li qed johlqu l-popolazzjonijiet li qed jixjiehu għas-sistemi tal-pensjonijiet. Il-maġġoranza tal-Istati Membri li rrifirmaw is-sistemi tal-pensjonijiet tul l-aħħar deċennju mmiraw il-politiki tagħhom lejn it-tnaqqis tal-infiq, billi għollew l-età statutorja tal-irtirar u ttrasferixxew għal sistema tal-indiċjar tal-pensjonijiet skont iż-żidiet fil-prezzijiet. Il-Kumitat diġà stqarr li ż-żieda tal-età legali tal-irtirar m'hijiex suffiċjenti bhala risposta għat-tixjib tas-soċjetà u jrrimarka li fit-tul dan l-approċċ jista' jkun ta' riskju soċjali billi jista' jesponi lil hafna pensjonanti għar-riskju tal-faqar.

1.4 Il-Kumitat jahseb li l-Istati Membri għandhom jallokaw il-ġid mill-ġdid; għandhom jiffokaw l-isforzi ta' riforma tagħhom għall-għexieren ta' snin li ġejjin fuq zieda fid-dhul li jiffinanzja s-sistemi tal-pensjonijiet tagħhom billi jestenduhom għall-kategoriji soċjo-professjonali kollha, jżidu l-impjeg, itejbu l-mekkanizmi għall-ġbir tal-kontribuzzjonijiet u jindirizzaw il-problemi tax-xogħol mhux iddikjarat u l-evażjoni tat-taxxa. Il-KESE jilqa' l-fatt li l-White Paper tishaq hafna aktar minn dokumenti preċedenti tal-Kummissjoni fuq l-importanza tas-suq tax-xogħol u taż-żieda tar-rati ta' impjeg biex jiġi indirizzat b'suċċess it-tibdil demografiku u b'hekk biex jintlahqu l-ghanijiet prinċipali relatati mal-pensjoni. Madankollu, huwa ta' dispijaċir li din l-enfasi fuq l-importanza kbira tas-suq tax-xogħol mhix riflessa fir-rakkomandazzjonijiet prinċipali rigward il-pensjonijiet, li fil-parti l-kbira tagħhom baqghu kif kienu fid-dokumenti preċedenti.

1.5 Il-Kumitat jemmen li huma u jirrifirmaw is-sistemi tal-pensjonijiet lokali tagħhom, l-Istati Membri għandhom iqisu l-fatt li għal miljuni ta' pensjonanti futuri l-pensjoni hija l-uniku tip ta' protezzjoni kontra r-riskju tal-faqar fi xjuhithom. Għaldaqstant, il-Kumitat jirrakkomanda li fil-legislazzjoni futura jiġu inklużi standards dwar pensjoni minima jew mekkaniżmi ta' protezzjoni tad-dhul mill-pensjoni, sabiex jinghata dhul li jaqbeż mil-limitu tal-faqar.

1.6 Minhabba n-natura tagħhom, is-sistemi tal-pensjonijiet joperaw fit-tul. Għaldaqstant, l-Istati Membri għandhom jipprevedu perjodu ta' zmien twil biżżejjed għall-proċess ta' riforma tal-pensjonijiet tagħhom, ifassluh skont is-sitwazzjoni ekonomika u soċjali lokali tagħhom u jiżguraw li jiġi aċċettat b'mod wiesa' mill-pubbliku. Il-Kumitat japprova dan l-approċċ, filwaqt li jfakkar li mhuwiex gust li l-ispejjeż tar-riformi tal-pensjonijiet

jigū imposti fuq il-ġenerazzjoni attwali ta' haddiema żgħażaġh jew fuq il-pensjonanti attwali. Il-Kumitat huwa favur approċċ li jiżgura ġustizzja bejn il-ġenerazzjonijiet f'termini tas-sostenibbiltà tas-sistema u livell adegwat ta' benefiċċji, u li jippermetti livell ta' għajxien deċenti.

1.7 Il-Kumitat ihegġeġ lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri biex jiffokaw l-isforzi tagħhom fuq il-promozzjoni ta' mizuri attivi biex titwal il-hajja tax-xogħol. L-ghan għandu jkun li l-età effettiva tal-irtirar toqrob lejn l-età legali tal-irtirar li teżisti diġà. Dan huwa wiehed mill-modi ewlenin kif tiġi żgurata s-sostenibbiltà tas-sistemi tal-pensjonijiet Ewropej. Il-miżuri l-izjed importanti li għandhom jittiehdu hawnhekk huma li l-attenzjoni tkun fuq li jigū negozjati kundizzjonijiet tax-xogħol bejn l-imsieħba soċjali, eż. l-adattament tal-hiliet u s-saħħa tal-haddiema akbar fl-età, li titqes id-diffikultà ta' ċerti xogħlijiet, it-titjib tal-aċċess għal aktar tahriġ, it-tishih tal-prevenzjoni tal-invaliditajiet, ir-rikonċiljazzjoni tax-xogħol u l-familja u t-tnehhija tal-ostakli legali u oħrajn għal hajja tax-xogħol itwal. Li jinbidlu l-attitudnijiet ta' min iħaddem lejn dan il-grupp ta' età u li jigū żviluppatti attitudnijiet pożittivi fost l-impjegati ikbar fl-età, biex ikunu jistgħu jagħzlu li jibqgħu fl-impjieg tagħhom għal aktar żmien għandhom ikunu parti mill-proċess ta' riforma. Ir-riformi tas-suq tax-xogħol li johlqu l-kundizzjonijiet li jippermettu lill-kumpaniji jipprovdu impjegati ta' kwalità huma neċessarji biex issir realtà hajja fid-dinja tax-xogħol iktar twila. Dawn il-politiki kollha jridu jifasslu u jigū implimentati f'kooperazzjoni mill-qrib mal-imsieħba soċjali. Fil-fehma tal-Kumitat, l-iskemi ta' rtirar kmieni għandhom jinżammu biex jiżguraw li l-haddiema li hadmu għal perjodi twal f'xogħol iebes jew perikoluż jew li bdew il-karriera tagħhom kmieni hafna fhajjithom, qabel l-età ta' 18-il sena, ikollhom id-dritt li jirtiraw kmieni.

1.8 Il-Kumitat jinnota li l-Istati Membri diġà għamlu progress fir-riformi statutorji tagħhom, iżda fl-istess hin huwa konvint li għandu jitjieb il-qafas legali għal skemi ta' rtirar komplementari, billi dawn se jaqdu rwol fl-adegwatezza u s-sostenibbiltà futura tas-sistemi tal-pensjonijiet. Għaldaqstant, il-Kumitat huwa mħasseb b'mod serju dwar uhud mill-proposti għal pensjonijiet tax-xogħol. Billi l-iskemi tal-pensjonijiet huma differenti hafna mis-servizzi tal-assigurazzjoni tal-hajja, il-Kumitat ma jappoġġjax l-ghan iddikjarat li tiġi riveduta d-Direttiva IORP, sabiex tinżamm sitwazzjoni ugwali għal dik ta' Solvency II, iżda jirrakkomanda li jigū introdotti mizuri mfassla b'mod speċifiku għall-iżgurar tal-assi tal-fondi tal-pensjonijiet wara konsultazzjoni minn qabel tal-imsieħba soċjali u l-partijiet interessati l-oħra.

1.9 Il-pensjonijiet għandhom l-ghan li jiżguraw dhul għall-pensjonanti, li jservi ta' dhul li jissostitwixxi s-salarju li kjienu jircievu tul il-hajja tax-xogħol tagħhom, u li jkun proporzjonali għalih. Il-Kumitat jemmen li fil-futur ser ikun neċessarju li tinnaqqas id-differenza bejn id-dhul tal-pensjoni tal-haddiema rġiel u nisa, u li tiġi żgurata kopertura adatta tal-periklu tax-xjuhija fost il-haddiema li kellhom professjoni jew karriera mhux tipika. Id-differenza li għadha teżisti bejn l-irġiel u n-nisa fis-suq tax-xogħol għandha konsegwenzi serji fuq id-drittijiet akkumulati u għaldaqstant ukoll għall-prospetti tad-dhul tal-irtirar tan-nisa. Il-Kumitat jappella lill-Istati Membri biex ifittxu soluzzjonijiet sabiex tinnaqqas id-differenza fid-drittijiet

tal-pensjonijiet bejn l-irġiel u n-nisa kkawżata mir-regoli u l-prassi fis-suq tax-xogħol, f'kooperazzjoni mal-imsieħba soċjali.

1.10 Il-Kumitat jinkoraġġixxi lill-Kummissjoni biex tonora l-intenzjoni tagħha li tuża parti mill-FSE matul il-perjodu ta' programmar 2014-2020 biex tappoġġja proġetti mmirati lejn l-impjegar ta' haddiema ikbar fl-età jew lejn il-promozzjoni ta' hajja tax-xogħol itwal. Proġetti edukattivi li għandhom l-ghan li jżidu l-litteriżmu finanzjarju tal-haddiema, b'mod speċjali fir-rigward tal-ippjanar għall-irtirar, ukoll haqqhom jigū appoġġjati. Il-Kumitat jemmen li l-imsieħba soċjali u organizzazzjonijiet oħrajn tas-soċjetà ċivili, flimkien ma' korpi pubbliċi oħrajn, għandhom rwol ewleni x'jaqdu fil-promozzjoni ta' dawn il-proġetti.

2. Dahla

2.1 Fis-16 ta' Frar (iktar tard milli pplanat) il-Kummissjoni Ewropea ppubblikat il-White Paper tagħha dwar 'Agenda għal Pensjonijiet Adegwati, Sikuri u Sostenibbli', wara konsultazzjonijiet li ġew immedja permezz tal-Green Paper tagħha ta' Lulju 2010. Ghalkemm adottat sensiela ta' rakkomandazzjonijiet li tressqu mill-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew fl-opinjoni tiegħu dwar dan is-suġġett, il-Kummissjoni ma bidlitx il-pożizzjoni tagħha fir-rigward ta' soluzzjonijiet li l-Istati Membri għandhom jimplementaw biex jiżguraw sistemi tal-pensjonijiet sostenibbli u sikuri fl-isfond ta' popolazzjonijiet li qed jixjiehu, jenfassizza l-htieġa li tinnaqqas in-nefqa fuq il-pensjonijiet minflok ma jiddied id-dhul biex jiffinanzjahom. Barra minn hekk, huwa rakkomandat li l-età tal-irtirar tintrabat maż-żieda fl-istennija tal-ghomor u li jiġi żviluppatt tfaddil komplementari għall-irtirar – dawn huma punti li l-Kumitat kemm-il darba tkellem b'mod kritiku dwarhom.

2.2 Sabiex tappoġġja l-fehma tagħha dwar il-htieġa għar-riforma tal-pensjonijiet, il-Kummissjoni tissett informazzjoni minn statistika li forsi tista' tippreżenta stampa qarrieqa tal-problemi li jinholqu mit-tixjeh tal-popolazzjoni. Perezempju, il-grafika pprezentata fil-Figura 1 tal-White Paper tqabbel xejriet previsti fir-rigward tal-ghadd ta' nies ta' età ta' 60+ u l-ghadd ta' nies ta' età bejn 20-59 sena, u turi li l-ghadd ta' nies fl-ewwel grupp se jiddied b'zewġ miljun kull sena għaž-żewġ deċenni li ġejjin, filwaqt li l-ghadd ta' nies fit-tieni grupp se jonqos b'medja ta' miljun fis-sena. Sal-2020 l-età statutorja tal-pensjoni fil-maġġoranza tal-Istati Membri se tkun ta' 65 jew iżjed, li jfisser li l-grupp ta' 60+ tal-popolazzjoni se jinkludi impjegati kif ukoll pensjonanti. F'konformità mar-rakkomandazzjonijiet preċedenti tiegħu ⁽¹⁾, il-Kumitat jemmen li fil-valutazzjoni tal-effetti ta' popolazzjonijiet li qed jixjiehu fuq l-iffinanzjar ta' sistemi tas-sigurtà soċjali, għandu jintuża l-proporzjon ta' dipendenza ekonomika, billi jipprovdi stampa ċara tar-rekwiżiti reali ta' fffinanzjar. Il-Kummissjoni tirrikonoxxi dan il-punt fil-White Paper. F'dan ir-rigward, il-KESE jilqa' l-fatt li l-White Paper tishaq hafna aktar minn dokumenti preċedenti tal-Kummissjoni fuq l-importanza tas-suq tax-xogħol u taż-żieda tar-rati ta' impjieg biex jiġi indirizzat b'suċċess it-tibdil demografiku u biex b'hekk jintlaħqu l-ghanijiet prinċipali relatati mal-pensjoni. Madankollu, huwa ta' dispaċir li din l-enfasi fuq l-importanza kbira tas-suq tax-xogħol mhix riflessa fir-rakkomandazzjonijiet prinċipali rigward il-pensjonijiet, li fil-parti l-kbira tagħhom baqgħu kif kienu fid-dokumenti preċedenti.

⁽¹⁾ ĠU C 318, 29.10.2011, pp. 1-8

2.3 Il-Kummissjoni hija tal-fehma li s-suċċess tar-riformi tal-pensjonijiet fl-Istati Membri huwa fattur ewlieni li jiddetermina l-funzjonament bla xkiel tal-unjoni ekonomika u monetarja, li se jaffettwa wkoll l-kapaċità tal-UE li tilhaq tnejn mill-miri tal-Istrateġija Ewropa 2020 – li tiżdied ir-rata tal-impjeg għal 75 % u li jitnaqqas l-għadd ta' nies fir-riskju tal-faqar b'mill-inqas 20 miljun. Madankollu, il-Kumitat enfazizza l-fatt (?) li hafna mill-miżuri ta' awsterità implimentati mill-Istati Membri li qed jissieltu mal-effetti tal-kriżijiet finanzjarji u tad-dejn sovrani jista' jkollhom riperkussjonijiet negattivi fuq it-tilhiq ta' dawn il-miri. Kull miżura ta' stabbiltà fiskali trid dejjem tiġi kkomplementata minn investimenti effikaċi fil-holqien tal-impjeg kif ukoll minn miżuri li jwasslu għat-tkabbir.

2.4 Il-Kummissjoni tixtieq tissuggerixxi linji gwieda ta' politika u inizjattivi lill-Istati Membri biex tindirizza l-htigijiet ta' riforma identifikati, inter alia, fir-rakkomandazzjonijiet skont il-pajjiż tal-2011 taht is-semestru Ewropew. Il-Kumitat jiddis-pjaċi li dawn ir-rakkomandazzjonijiet jirrifera b'mod partikolari għaž-zieda fl-età statutorja ta' rtirar u l-emendar tas-sistemi tal-indiċjar tal-pensjonijiet. Għal xi Stati Membri, li kkonkludew arranġamenti standby mal-IMF, il-Bank Dinji u l-Kummissjoni Ewropea, ir-rakkomandazzjonijiet inkludew soluzzjonijiet bħall-iffriżar temporanja jew anke it-tnaqqis tal-valur tal-pensjonijiet.

3. Kummenti ġenerali

3.1 L-isfidi attwali għall-pensjonijiet

3.1.1 Il-Kumitat jaqbel mal-Kummissjoni li s-sostenibbiltà u l-adekwatezza tal-pensjonijiet jiddependu fuq l-estent sa liema jkun msejsa fuqu kontribuzzjonijiet, taxxi u flus imfaddla. Madankollu, dawn ma jiġux biss minn dawk in-nies li għandhom impjeg, iżda wkoll mill-pensjonanti stess. Fi kliem iehor, kull previżjoni fit-tul fir-rigward tal-bilanċ bejn dawk li jhallu taxxi b'mod attiv u l-benefiċjarji rtirati trid tqis dan il-fatt.

3.1.2 Is-sistemi tal-pensjonijiet pubbliċi huma s-sors ewlieni ta' dhul għall-pensjonanti fi kważi l-Istati Membri kollha. Għaldaqstant, huwa imperattiv li jsir kull sforz biex jiġi żgurat li jibqgħu sostenibbli u bi prezz raġonevoli. Il-Kumitat iqis li l-iffinanzjar ta' sistemi pubbliċi jista' jiġi żgurat l-ahjar permezz ta' rata ta' impjeg għolja u miżuri oħrajn ta' finanzjament, bħal dawk mehuda fxi Stati Membri (pereżempju: sussidji baġitarji, dhul addizzjonali, fondi ta' riżerva u ta' stabbiltà). Dawn is-sistemi tal-pensjonijiet huma bbażati fuq il-prinċipju tas-solidarjetà u joħolqu solidarjetà bejn u fi hdan il-ġenerazzjonijiet, li huwa ta' benefiċċju għall-koeżjoni soċjali. Barra minn hekk, fxi Stati Membri, dawn jippermettu li d-drittijiet tal-pensjonijiet jiġu żviluppatti fil-perjodi ta' qgħad jew waqfiet mill-karriera minhabba mard jew għal raġunijiet familjari. Dawn is-sistemi taw prova tar-rwol tagħhom bħala stabilizzaturi finanzjarji matul il-kriżi finanzjarja tal-2008, anke jekk fxi Stati Membri ġew affettwati b'mod negattiv il-pensjonijiet individwali. Bil-kontra, xi skemi tal-pensjonijiet li huma finanzjati privatament u li investew parti mill-portafoll tal-assi fxi prodotti finanzjarji

riskjuji hafna ffaċċjaw telf kbir li rriżulta fi tnaqqis qawwi fil-pensjonijiet għal hafna pensjonanti. Min jiehu d-deċiżjonijiet irid iqis l-impatt tat-tnaqqis fuq id-domanda globali fid-dawl tal-fatt li l-benefiċċji soċjali mhumiex biss "spejjeż", peress li dawn jipprovdu l-mezz biex terz mill-popolazzjoni tal-Ewropa jkun jista' jaġixxi u jikkonsma.

3.2 Niżguraw is-sostenibbiltà finanzjarja tas-sistemi tal-pensjoni

3.2.1 Il-Kummissjoni tgħid li sal-2060 il-pensjonijiet għandhom jiżdiedu b'medja ta' ta' 2,5 punti percentwali tal-PDG madwar l-UE. Kif ġie ddikjarat f'opinjonijiet preċedenti, il-Kumitat jissuggerixxi li l-Istati Membri jeżerċitaw ċerta kawtela meta jużaw dawn iċ-ċifri biex jippromovu riformi fil-pensjonijiet, billi hafna minnhom huma bbażati fuq ipotesijiet fit-tul, li fxi kazi mhumiex relatati mas-sitwazzjoni reali. Madankollu, bħalissa hemm differenza ta' 9 punti percentwali tal-PDG fl-infiq fuq il-pensjonijiet tal-Istati Membri, minn 6 % fl-Irlanda sa 15 % fl-Italja. Dan juri li jista' jkun hemm xi flessibilità fil-kompożizzjoni tal-infiq pubbliku mingħajr ma din taffettwa b'mod sinifikanti l-kompetittività tal-Istati Membri li, minn perspettiva ċiklika, jista' jkollhom spejjeż oghla fuq is-sistemi tas-sigurtà soċjali.

3.2.2 Ir-riforma tas-sistema tal-pensjonijiet li twettqet mill-Istati Membri tul l-ahhar deċennju ffokat primarjament fuq it-tnaqqis fl-infiq, billi żdiedet l-età statutorja tal-irtirar u nbidlu s-sistemi ta' indiċjar tal-pensjonijiet f'indiċi tal-prezzijiet dominanti jew uniku. Il-Kumitat jahseb li din l-ahhar bidla jista' jkollha effetti negattivi fit-tul, u l-pensjonijiet jispiċċaw jitnaqqsu hafna. Skont studju tal-ILO⁽³⁾, differenza ta' punt percentwali biss bejn iż-żidiet fis-salarji u fil-pensjonijiet fuq perjodu ta' 25 sena tista' tirriżulta fi tnaqqis ta' 22 % fil-pensjonijiet.

3.2.3 Sistemi tal-pensjonijiet nazzjonali ma joperawx b'mod iżolat minn ekonomiji nazzjonali. Effettivament huma sottosistemi li jinteraġixxu ma' oħrajn fil-livell nazzjonali u globali. Għaldaqstant il-Kumitat jahseb li sabiex tiġi żgurata s-sostenibbiltà finanzjarja tas-sistemi tal-pensjonijiet, l-Istati Membri għandhom jiffokaw l-isforzi tagħhom għad-deċennji li ġejjin fuq zieda fid-dhul. Din iż-żieda ma tistax tintlaħaq biss billi jiżdied l-għadd ta' kontributori impjegati u billi tittawwal il-hajja tax-xogħol, iżda tesigi wkoll ġestjoni ahjar tal-finanzi pubbliċi u sforzi biex jiġu miġġielda l-evazzjoni tat-taxxa u x-xogħol mhux iddikjarat. It-tkabbir sostenibbli u livell għoli ta' impjeg għandhom joħolqu ambjent li huwa favorevoli għas-sistemi tal-pensjonijiet. Ir-riformi tas-suq tax-xogħol li joħolqu l-kundizzjonijiet li jippermettu lill-kumpaniji jipprovdu impjeg ta' kwalità huma neċessarji biex issir realtà hajja fid-dinja tax-xogħol iktar twila. Barra minn hekk, kundizzjonijiet tax-xogħol diċenti li jgħinu biex wiehed isib bilanċ bejn ir-responsabbiltajiet tax-xogħol u tal-familja jistgħu jgħinu biex jiżdiedu r-rati ta' fertilità, u b'hekk tonqos il-perssioni tat-tixjeh tal-popolazzjoni fuq is-sistemi tal-pensjonijiet. Fl-istess waqt, jehtieg li jiġu stabbiliti miżuri li jżidu r-rieda tal-persuni li jahdmu iktar, dan jirrikjedi wkoll attitudni pożittiva lejn it-tagħlim tul il-hajja u l-kura preventiva tas-saħħa.

(²) ĠU C 143, 22.05.2012, pp. 23-28

(³) ILO: *Pension Reform in Central and Eastern Europe*, 2011, p. 16, ISBN 978-92-125640-3 (web pdf).

3.2.4 B'konformità mal-opinjoni preċedenti tiegħu, il-KESE jirrimarka li r-riformi tal-pensjonijiet (inkluża l-bidla minn skema ta' hlas shih Pay-As-You-Go għal sistemi tal-pensjonijiet imhallta, magħmula minn skemi obbligatorji Pay-As-You-Go u ffinanzjati) li jwasslu għal tibdil fl-iffinanzjar tas-sistemi tal-pensjonijiet, li jżidu l-obbligazzjonijiet espliciti tas-settur pubbliku u jnaqqsu dawk impliċiti, m'għandhomx jiġu penalizzati fuq perjodu ta' żmien qasir minhabba d-dejn pubbliku esplicitu oghla⁽⁴⁾. Għaldaqstant, għandha tiġi kkunsidrata reviżjoni tar-regoli tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir.

3.3 Inzommu l-adeqwatezza tal-benefiċċji tal-pensjoni

3.3.1 Il-Kummissjoni tirrikonoxxi li f'hafna mill-Istati Membri r-riformi tal-pensjonijiet li jitwettqu se jirriżultaw frati ta' sostituzzjoni iktar baxxi tas-sistemi tal-pensjonijiet. Billi l-pensjonijiet huma s-sors ewlieni ta' dhul għal Ewropej ikbar fl-età, il-Kumitat jemmen li għandha tkun prijorità għall-Istati Membri ż-żamma tal-adeqwatezza tal-pensjonijiet li jippermettu standard tajjeb tal-għajxien.

3.3.2 Il-gvernijiet huma responsabbli għall-iżguraw li kull Ewropew ikbar fl-età jkollu pensjoni xierqa. Għaldaqstant, il-Kumitat jahseb li l-Istati Membri għandhom iqisu t-twaqqif ta' definizzjoni komprensiva ta' pensjoni adegwata, b'kooperazzjoni mal-imsieħba soċjali.

3.3.3 Għall-generazzjonijiet futuri ta' pensjonanti, l-adeqwatezza tad-dhul tagħhom se tiddependi dejjem iżjed fuq pilastru ta' pensjonijiet li huma ffinanzjati b'mod addizzjonali. Madankollu, il-Kumitat jinnota li xi Stati Membri li ppromovew skemi tal-pensjonijiet finanzjati b'mod obbligatorju, iffinanzjati billi jiġi trasferit proporzjon tal-kontribuzzjonijiet mis-sistema tal-pensjonijiet pubblika, għażla li ma jkomplux dawn l-iskemi, l-iżjed minhabba d-defiċit li holqu fil-baġit pubbliku tas-sistema. Il-Kumitat huwa favur skemi tal-pensjonijiet professjonali ffinanzjati, stabbilti u amministrati minn dawk li jhaddmu u mir-rappreżentanti tal-impjegati, u jsejjah lill-Kummissjoni biex tipprovdi appoġġ lill-imsieħba soċjali biex isahhu l-kapaċità amministrattiva tagħhom f'dan il-qasam.

3.3.4 Fid-dawl tat-tranzizzjoni gradwali lejn skemi ta' pensjoni ffinanzjati b'mod addizzjonali, b'mod partikolari l-iskemi relatati mal-partecipazzjoni fis-suq tax-xogħol, huwa importanti hafna li l-Istati Membri jassiguraw pensjonijiet adegwati lill-persuni li jibqgħu barra s-suq tax-xogħol matul il-hajja tagħhom ta' adulti. Għalhekk, għandu jiġi assigurat li l-persuni esklużi mis-suq tradizzjonali tax-xogħol, minhabba pereżempju diżabbiltajiet severi jew problemi soċjali severi u kumplessi, jibbenefikaw minn pensjoni suffiċjenti sabiex jiġu evitati l-inugwaljanzi soċjali dejjem akbar f'età avvanzata.

3.4 Inżidu l-partecipazzjoni tan-nisa u tal-haddiema akbar fl-età fis-suq tax-xogħol

3.4.1 Il-Kummissjoni tinnota li jekk l-Ewropa tilhaq il-mira tal-impjeg tal-Istrateġija Ewropa 2020 ta' rata ta' impjeg ta' 75 % fil-grupp tal-età 20-64 u jekk isir aktar progress fid-deċennji ta' wara, ir-rata ta' dipendenza ekonomika tista' tibqa'

inqas minn 80 %. Dan ifisser li l-persjoni ta' popolazzjonijiet li qed jixxjeh fuq is-sistemi tal-pensjonijiet tkun tista' tibqa' fil-limiti tollerabbli.

3.4.2 Il-Kumitat ma jaqbilx mal-fehma tal-Kummissjoni li età fissa tal-irtirar tista' tohloq zbilanci konsiderevoli bejn is-snin attivi u s-snin ta' rtirar. Bis-saħħa tar-riformi tal-pensjonijiet li wettqu fi snin reċenti, hafna mill-Istati Membri rabtu d-dritt tal-irtirar kmieni mal-għadd ta' snin li wiehed iqatta' x-xogħol, u naqsu b'mod sinifikanti l-ammont ta' impjegati pprivileġġati. Fil-fehma tal-Kumitat, skemi ta' rtirar kmieni għandhom jinżammu biex jiżguraw li l-haddiema li hadmu għal perjodi twal fxogħol iebes jew perikoluż jew li bdew il-karriera tagħhom kmieni hafna f'hajjithom, qabel l-età ta' 18-il sena, ikollhom id-dritt li jirtiraw kmieni.

3.4.3 Il-Kumitat fisser il-fehmiet tiegħu f'għadd ta' opinjonijiet⁽⁵⁾ dwar il-fatturi ewlenin li għandhom jiġu kkunsidrati mill-Istati Membri meta jimplementaw riformi mmirati lejn hajja tax-xogħol itwal, u jfahhar lill-Kummissjoni talli adottat uħud minnhom fil-White Paper. Madankollu, il-Kumitat iħoss li għad hemm hafna xi jsir fil-livell tal-Istat Membru sabiex jiġi żgurati li l-postijiet tax-xogħol ikunu adatti b'mod xieraq għall-hiliet u s-saħħa tal-haddiema akbar fl-età.

3.5 Ir-rwol tal-Istati Membri u tal-UE fil-qasam tal-pensjonijiet

3.5.1 Il-Kumitat jilqa' b'sodisfazzjon id-deċiżjoni tal-Kummissjoni li tiegħu approċċ olistiku għar-riforma tal-pensjonijiet, meta wiehed iqis il-karattru interrelat tal-isfidi makroekonomiċi, soċjali u tal-impjeg relatati mal-pensjonijiet. Għalkemm l-Istati Membri għandhom ir-responsabbiltà primarja li jfasslu s-sistemi tal-pensjonijiet tagħhom, il-Kummissjoni għandha tagħmel użu kreattiv mill-ghodod li għandha disponibbli biex tappoġġja b'mod sod l-Istati Membri permezz tal-proċess tar-riforma tal-pensjonijiet; iżda peress li generalment nevitaw li mmorru lura, dan għandu jsir mingħajr ma jiġu affettwati d-drittijiet jew jinholqu regoli ġodda ispirati mir-riċessjoni attwali, li jistgħu jkunu ta' detriment għall-interessi tan-nies ladarba tirkupra l-ekonomija. Taht l-Istrateġija Ewropa 2020 u l-qafas ġdid ta' governanza Ewropew, il-Kummissjoni għandha disponibbli ambitu wiesa' biżżejjed biex tippromwovi soluzzjonijiet għar-riforma tal-pensjonijiet, filwaqt li tikkunsidra l-fatt li l-pensjonijiet mhumiex tfaddil. Il-Kumitat jinkoraggixxi wkoll lill-Kummissjoni biex tonora l-intenzjoni tagħha li tuża parti mill-FSE matul il-perjodu ta' programmar 2014-2020 biex tappoġġja proġetti mmirati lejn l-impjegar ta' haddiema ikbar fl-età jew lejn il-promozzjoni ta' hajja tax-xogħol itwal. Il-partecipazzjoni tal-imsieħba soċjali u s-soċjetà ċivili organizzata fl-implimentazzjoni ta' proġetti bħal dawn għandha tkun prerekwizit.

3.5.2 Meta wiehed iqis li l-impjeg u t-tkabbir tal-produttività tax-xogħol għandhom ikunu oqsma ewlenin ta' thassib għall-Istati Membri, li qed jiffaċċjaw l-effetti tat-tixjiħ tal-popolazzjoni fuq is-sistemi tal-pensjonijiet tagħhom, il-Kumitat jirakkomanda li l-politiki kollha li l-gvernijiet ikollhom l-intenzjoni li jimplementaw ikollhom bħala bażi l-kunsens minn qabel tal-imsieħba soċjali.

⁽⁴⁾ Din is-sitwazzjoni tiddomina fuħud mill-Istati Membri li żviluppaw skemi tal-pensjonijiet supplementarji, u jiffinanzjawhom b'parti mill-fondi pubbliċi tal-pensjonijiet.

⁽⁵⁾ ĠU C 318, 29.10.2011, pp. 1-8 ĠU C 161, 13.7.2007, p. 1-8 ĠU C 44, 11.2.2011, pp. 10-16

3.6 Il-*htieġa għal riformi tal-pensjonijiet*

3.6.1 Fir-rigward tar-rakkomandazzjonijiet għar-riforma tal-pensjonijiet li saru mill-Kummissjoni lill-Istati Membri taht l-Istharrig Annwali dwar it-Tkabbir tal-2011 u l-2012, il-Kumitat jahseb li:

- a. zieda fl-età effettiva ta' rtirar trid issir permezz ta' politiki negozjati mal-imsieħba soċjali li jheggu hajja tax-xogħol itwal u mhux permezz ta' mekkaniżmi awtomatiċi li jzidu l-età statutorja ta' rtirar, kif rakkomandat mill-Kummissjoni;
- b. l-aċċess ristrett għal irtirar kmieni għandu jqis is-sitwazzjoni speċifika ta' ċerti kategoriji ta' haddiema, b'mod speċjali dawk li x-xogħol tagħhom huwa partikolarment iebes jew perikoluż u dawk li bdew il-karriera tagħhom kmieni hafna f'hajjithom (qabel ma għalqu 18-il sena);
- c. l-aqwa approċċ biex tiżdied l-età effettiva ta' rtirar jinvolvi li l-hajja tax-xogħol titwal permezz ta' aċċess ahjar għal programmi ta' taħriġ, li l-postijiet tax-xogħol jigu adattati għal forza tax-xogħol iktar varjat, li jigu żviluppatti opportunitajiet ta' impjeg għal haddiema akbar fl-età, li jigi appoġġat it-tixjiħ attiv u f'saħħtu, u jitnehhew l-ostakli legali u oħrajn li jxekklu l-aċċess għal impjeg għall-haddiema akbar fl-età;
- d. l-ugwaljanza tal-età statutorja ta' rtirar tal-irġiel u tan-nisa għandha ssir fil-qafas ta' perjodu ta' żmien li jqis is-sitwazzjoni speċifika tas-suq tax-xogħol ta' kull Stat Membru; għandha tinghata attenzjoni speċjali li jitnaqqsu d-differenzi bejn id-drittijiet tal-pensjonijiet tal-irġiel u tan-nisa;
- e. l-inkoraġġiment tal-iżvilupp ta' tfaddil komplementari għall-irtirar għandu jintlaħaq permezz tal-partecipazzjoni tal-imsieħba soċjali, b'mod partikolari fil-ghamla ta' skemi ta' pensjonijiet professjonali, billi matul il-kriżi finanzjarja wrew li huma iżjed sikuri minn tipi oħra ta' skemi ffinanzjati, kif ukoll fl-ghamla ta' tfaddil privat ma' inċentivi tat-taxxa mmirati, b'mod speċjali għal dawk li ma jaffordjawx dawn is-servizzi.

3.7 Il-*ksib ta' bilanċ bejn it-tul tal-hajja professjonali u l-irtirar*

3.7.1 Il-Kumitat jemmen li l-Istati Membri jistgħu jappoġġjaw zieda fl-età effettiva ta' rtirar, li jfisser perjodu itwal ta' hidma, permezz ta' miżuri attivi li jinkoraġġixxu hajja tax-xogħol itwal fuq bażi volontarja. Zieda awtomatika fl-età statutorja ta' rtirar abbażi ta' zidiet previsti fl-istennija tal-ghomor tista' tkun kontroproduċenti, b'hafna haddiema ikbar fl-età, speċjalment dawk bi problemi tas-saħha, jagħzlu li jdur għal pilastru oħrajn tas-sigurtà soċjali ⁽⁶⁾.

3.7.2 Il-Kumitat jaqbel mal-Kummissjoni li r-riforma tal-pensjonijiet m'għandhiex issir b'tali mod li l-ispejjeż jintrefgħu

minn generazzjonijiet ta' haddiema ta' età iżgħar jew mill-pensjonanti attwali biss. Huwa possibbli għall-Istati Membri li jimplementaw miżuri ta' riforma li ma jaffettwawx l-interessi tal-haddiema jew dawk tal-pensjonanti.

3.7.3 Il-Kumitat jirrakkomanda lill-Istati Membri li miżuri li jirrestringu l-aċċess għal irtirar kmieni jigu implimentati b'attenzjoni xierqa għall-interessi tal-haddiema li hadmu għal perjodi twal fxogħol iebes jew perikoluż jew li bdew il-karriera tagħhom kmieni hafna f'hajjithom (qabel l-età ta' 18-il sena). Għal hafna haddiema li jidhlu f'dawn il-kategoriji, jekk l-aċċess tagħhom għal irtirar kmieni jigi ristrett effettivament dan ifisser li jitnehhewhomm id-drittijiet għall-pensjoni. Il-Kummissjoni tirrikonoxxi li għaddiema f'dawn il-gruppi għandhom stennija tal-ghomor iktar baxxa u huma inqas f'saħħithom meta mqabbla ma' haddiema oħra. Dawn l-arranġamenti jridu jibqgħu f'idejn l-Istati Membri skont il-prattiki u l-kondizzjonijiet nazzjonali tagħhom, u msejsa fuq il-ftehimiet mal-imsieħba soċjali.

3.7.4 Il-Kumitat jagħraf il-pożizzjoni tal-Kummissjoni dwar il-*htieġa* li l-proċessi ta' riforma li jitwettqu mill-Istati Membri jikkoncentraw fuq il-promozzjoni ta' hajja tax-xogħol itwal. Sempliciment billi tiżdied l-età statutorja ta' rtirar jew jitnaqqsu l-pensjonijiet billi tinbidel is-sistema ta' indicijar jista' jwassal biex miljuni ta' pensjonanti jaqgħu taht il-linja tal-faqar.

3.7.5 Skont ir-rapport tal-Eurostat ⁽⁷⁾ 'il fuq minn 35 % tal-haddiema fil-grupp ta' età 50-69 huma lesti jahdmu wara li jagħlqu 65 sena. Il-Kumitat jirrikonoxxi l-fehma tal-Kummissjoni li t-*nehhija* ta' ostakli għal hajja tax-xogħol itwal hija, fost oħrajn, wahda mis-soluzzjonijiet għall-Istati Membri.

3.7.6 Il-Kummissjoni tirrikonoxxi li d-diskrepanza fil-pensjonijiet bejn l-irġiel u n-nisa ma tistax titnaqqas sempliciment billi l-età tal-irtirar issir ugwali, u jirrakkomanda li l-Istati Membri jimplementaw tahlita ta' politiki tal-pensjonijiet u tal-impjeg biex jeradikaw dawn id-diskrepanzi. Bħala parti tar-reviżjoni tal-legislazzjoni dwar il-pensjonijiet tal-UE, il-Kumitat isejjah lill-Kummissjoni biex tikkunsidra l-introduzzjoni ta' dispożizzjonijiet immirati lejn it-tnaqqis tad-diskrepanzi bejn iż-*zewġ generi*.

3.8 L-*izvilupp tat-tfaddil privat u komplementari għall-irtirar*

3.8.1 Il-Kumitat jilqa' b'sodisfazzjon id-deċizzjoni tal-Kummissjoni li ssahha il-legislazzjoni dwar il-pensjonijiet tal-UE. Madankollu, il-Kumitat jemmen li għandha tinghata attenzjoni hawnhekk mhux biss lill-aspetti relatati mal-attivitatijiet transkonfinali tal-fondi tal-pensjonijiet u l-mobilità tal-haddiema, iżda wkoll il-kwistjonijiet ta' superviżjoni u sorveljanza mill-korp tal-pensjoni, l-ispejjeż amministrattivi u l-informazzjoni lill-konsumatur u l-harsien tiegħu.

⁽⁷⁾ Active ageing and solidarity between generations – a statistical portrait of the European Union 2012 (Tixjiħ attiv u solidarjeta bejn il-generazzjonijiet – ritratt permezz tal-istatistika tal-Unjoni Ewropea 2012), p. 57.

⁽⁶⁾ ĠU C 84, 17.3.2011, pp. 38-44

3.8.2 Il-Kumitat japprova l-proposta tal-Kummissjoni biex tiġi stabbilita sistema ta' servizzi ta' traċċar tal-pensjonijiet fl-UE, billi jiġu interkonnessi s-servizzi fil-livell nazzjonali. Dan għandu jkun ta' benefiċċju reali għan-nies li jkunu hadmu f'diversi Stati Membri.

3.8.3 Il-White Paper ma tadottax l-approċċ korrett lejn l-approċċ tal-ghoti ta' pensjonijeit professjonali kosteffettivi u għaldaqstant lejn it-tkabbir futur tagħhom. B'mod partikolari, il-Kumitat ma jappoġġjax l-għan iddikjarat li tiġi riveduta d-Direttiva IORP sabiex "jinżamm livell ekwu ma' Solvenza II". Dawn il-miżuri mhumieix iġġustifikati minn hteġa li jinholqu kundizzjonijiet indaq ma' fondi tal-pensjoni pprovduti mill-assikurazzjoni, billi dawn joperaw b'modi differenti. Fil-biċċa l-kbira tal-każi, fondi tal-pensjoni ma joperawx fi swieq tal-immnut u/jew ikunu organizzazzjonijiet li ma jaħdmux għall-qligh. Generalment huma pprovduti permezz ta' xi hadd li jhaddem u grupp ta' min ihaddem f'settur, filwaqt li prodotti tal-pensjoni tal-assikurazzjoni jistgħu jiġu pprovduti wkoll lil individwi. Fondi tal-pensjoni għandhom karattru kollettiv (sogġett għal ftehim kollettiv). Madankollu, il-Kumitat jappoġġja l-impenn tal-Kummissjoni li tintroduci miżuri mfassla speċifikament għall-iżgurar tal-assi tal-fondi tal-pensjoni.

3.8.4 Flimkien ma' sistemi pubbliċi tal-pensjoni, ġew żviluppati wkoll sistemi komplementari kollettivi addizzjonali. Billi dawn tal-aħhar jipprovdwu wkoll dhul addizzjonali lill-pensjonanti, għandhom jiġu ġeneralizzati lill-haddiema kollha. Madankollu, dawn m'għandhomx ikunu għażla alternattiva għall-hlas

ta' pensjonijiet pubbliċi u, billi huma msejsa fuq ftehimiet kollettivi, ċertament m'għandhomx jikkompromettuhom. L-impjegati kollha f'settur jew kumpanija għandu jkollhom aċċess għal dawn is-sistemi addizzjonali, li wkoll jittrattaw lill-irġiel u n-nisa b'mod ugwali. Barra minn hekk, huwa importanti li l-imsiehba soċjali jkunu involuti fl-implimentazzjoni u l-monitoraġġ tal-ġestjoni ta' dawn is-sistemi. Flimkien mas-sistemi tal-pensjonijiet komplementari, li ssoltu joperaw bhala fondi ta' investment, l-imsiehba soċjali għandhom jaħdmu wkoll biex isibu soluzzjonijiet li jkopru xi riskji ohra tal-hajja, li ta' sikwit inaqqsu d-dhul futur tal-pensjoni (bhal riskji tul il-hajja, matul perjodi ta' mard jew anke ta' qgħad jew assenza mix-xogħol għal raġunijiet familjari) sabiex jiġi żgurat livell adegwat għall-pensjonijiet futuri.

3.9 *L-użu tal-istrumenti tal-UE*

3.9.1 Il-Kumitat ihegġeġ lill-Kummissjoni biex tuża l-istrumenti kollha disponibbli legali, finanzjarji u ta' koordinazzjoni biex tappoġġja l-isforzi tal-Istati Membri biex jiżguraw sistemi ta' pensjonijiet adegwati u sikuri. Barra minn hekk, sabiex jiġi żgurat li jintlahqu dawn l-għanijiet, huwa essenzjali li jiġu involuti l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u l-imsiehba soċjali fl-istadji kollha tal-konsultazzjoni, tat-tfassil u tal-implimentazzjoni tal-politiki ta' riforma tal-pensjonijiet. Fl-istess waqt, kull meta jiġi propost kwalunkwe regolament tal-UE mhux relatat b'mod dirett mas-sistemi tal-pensjonijiet, huwa importanti li tiġi inkluża valutazzjoni tal-impatt tiegħu fuq is-sistemi tal-pensjonijiet (speċjalment l-istabbiltà u l-livelli ta' pensjonijiet futuri).

Brussell, 12 ta' Lulju 2012.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
Staffan NILSSON

APPENDIĊI

għall-Opinjoni tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

L-emendi li ġejjin inċahdu waqt id-diskussjoni iżda rċevew aktar minn kwart tal-voti (Artikolu 54(3) tar-Regoli ta' Proċedura):

Punt 3.6.1 (b)

Ibdel it-test kif ġej:

"(...) b. l-aċċess ristrett għal irtirar kmieni għandu jkollu jgħid is-sitwazzjoni speċifika ta' ċerti kategoriji ta' haddiema, b'mod speċjali dawk li x-xogħol tagħhom huwa partikolarment iebes jew perikoluż u dawk li b'dew il-karriera tagħhom kmieni hafna f'hajjithom (qabel ma għalqu 18-il sena);"

Riżultat tal-votazzjoni

Favur: 88

Kontra: 124

Astensjonijiet: 14

Punt 3.7.1

Ibdel it-test kif ġej:

"Il-Kumitat jemmen li l-Istati Membri jistgħu jappoġġjaw zieda fl-età effettiva ta' rtirar, li jfisser perjodu itwal ta' haddiema, permezz ta' miżuri attivi, u jinkoraġġixxu hajja tax-xogħol itwal mill-età statutorja ta' rtirar fuq bażi volontarja. Zieda awtomatika fl-età statutorja ta' rtirar abbażi ta' židiet previsti fl-istennija tal-ghomor tista' tkun kontroproduċenti, b'hafna haddiema ikbar fl-età, speċjalment dawk bi problemi tas-saħħa, jagħzlu li jduru għal pilastru oħrajn tas-sigurtà soċjali⁶."

Riżultat tal-votazzjoni

Favur: 80

Kontra: 135

Astensjonijiet: 10

Punt 3.7.3

Ibdel it-test kif ġej:

"Il-Kumitat jirakkomanda lill-Istati Membri li miżuri li jirrestringu l-aċċess għal irtirar kmieni jiġu implimentati b'attenzjoni xierqa għall-interessi tal-haddiema li haddmu għal perjodu twal f-xogħol iebes jew perikoluż u dawk li b'dew il-karriera tagħhom kmieni hafna f'hajjithom (qabel l-età ta' 18-il sena). Għal hafna haddiema li jidhru f'dawn il-kategoriji, jekk l-aċċess tagħhom għal irtirar kmieni jiġi ristrett effettivament dan ifisser li jitneħħewhom id-drittijiet għall-pensjoni. Il-Kummissjoni tirrikonoxxi li għaddiema f'dawn il-gruppi għandhom stennija tal-ghomor iktar baxxa u huma inqas f'saħħithom meta mqabbla ma' haddiema oħra. Dawn l-arrangamenti jridu jibqgħu f'idejn l-Istati Membri skont il-prattiki u l-kondizzjonijiet nazzjonali tagħhom, u msejsa fuq il-ftehimiet mal-imsieħba soċjali."

Riżultat tal-votazzjoni

Favur: 88

Kontra: 124

Astensjonijiet: 14